

تورک پوردی

ناشری : تورک ادبغاغی

صافی ۴

ییل ۱۰

۱۵ حزیران ۱۳۳۹

74
5

تورکک شئونی

آئقردده تورک او ماغنک آیملماسی . — اون بئر سنه اولیور ، تورک مملکتنده هر یکی فکره بر عضویت ویرن طئییه عسکریه طلبه سندن بر قاج کئچ ، تورکچیلک فکرینی ده مکتبیلرک تشکیلاتیه یاشنامق ایسته مشار و سوزلری و یازیلازلیه طانیلمش بعض ذواته مراجعت ایدرک بو ایشده پیشوا اولارینی رجا ایله مشاردی . بو کئچ طیبیه لیلر ، او صیره لرده هر مسأله یه فرقه جیلق نقطه نظرندن باقان دار ذهنیتک مضرتنه قائل بولندقلرندن ، مراجعت ایتک ایسته دکلی ذواتی بالخاصه نظر و اجتهادلری فرقلی اولانلردن انتخاب ایتشاردی . اولر امید ایدیورلردی که ملیت ، تورکچیلک غایه سنده نظر و اجتهاد فرقلری قالدقار و بو صورتله کونده لک سیاستک کورولتولی مجادله لرنده یوکسک و اوزاق بر منطقه ده مملکتک فکر آدم لری بولوشه رق ، اویوشه رق ، علوی بر فکر او غورنده چالیشه بیلرلر . بنا . بو کئچلر ایلك تشبثلرنده بر آزانکسار خیاله او غرامشلردی ؛ مراجعت ایتدکلی ادبیات اشعارلرندن بعضیلری تحکمله ، بعضیلری خشنوتله جواب رد ویرمشلردی . دعوتلرینه مسارعته اجابت ایدلر ، ذاتاً ملیت فکرینک مروج و ناشری اولانلردن عبارت کیدی .

«تورک یوردی» اداره خانه سنده ، ملی شاعر محمد امین بکک ، آغا اوغلی احمد بکک ، احمد فرید بکک اولرنده بر قاج اجتماع یاییله رق ، نهایت تعرض وجوده کلدی . هنوز دو قورلق شهادتنامه سنی المش فواد ثابت بک یکی دو غمش بوجعیه بر اسم بولدی : «تورک او جاعی» هر یکی موجودیت کبی «تورک او جاعی» ده ایلك آدم لرینی مشکلاتله آتیوردی . فقط جوق کچمندن سر پیلوب بیودی . دیوان یولنده ، بویوجک بر قوناق طوتارق ، حرارتلی اجتماعلریله فیضی مسامره لریله ، ملی بایراملر مشمر و وقور اشتراکلرله

وعلى الخصوص بوتون على مكشرك تورك كنجلىنى طويلا مەسىلە كىندىنى
كوسترمە يە ياشلادى .

تورجىلىك فكرينىك عمرى ، حمداء صبحى بك اولمشدر . حمداء صبحى
بك اوجاغە كىروب رياستى آنجه يە قدر ، تورك اوجاغىك حياتى سونوكجە ،
قپاليجە كىديوردى . حمداء صبحى بك ، اوجاغىك فعاليتنى كىشىلەردى
و پارلاتدى . ديوان يولندە كى قوناق آرتق داركلە يە ياشلادى . اوجاق ،
بايزىدە كىشى بر مسكن صاحبي اولدى . اوجاغىك بايزىد حياتى ، اك فعال
و پارلاق دورىدر . بوراسى كىچ و اختيار تورك منورلىرىك قايناشدىنى
بر محل حالە كلدى ؛ بورادە صدر اعظم ابراهيم حقى پاشا ، مورخ
عبدالرحمن شرف افنديلىر ، اسماعيل غايەنسكى ، خالدضيا بكلىر ، قونفرانسلىر
ويردىلىر . طنبورى جمىل بكلىر ، عثمان بېلوانلىر ، ابداعلىرى دىكلندىلىر ؛
بورادە رسام و صنعتكارلىرىمىز اثرلىرىنى تشهير ايتدىلىر ؛ اوجاغىك بويوك بر
اوطەسى يوزجلە كىتابلە زنكىنجه بر كىتابخانا و متنوع مى اثرلىرىمىزله شويە
بويە بر موزە حالە كلەكە ايدى . منتظم درسلىر و يرلىيور و احتمال بو منتظم
درسلىردن دها نافع اولەرق سربست مصاحبلر ياپىلىيوردى . . .

استانبولە اوجاق بويە كورلە يوب يىناركن ، روم ايلى و آناطوللىنىك
بىللى باشلى مركزلىرنە پىدرپى اوجاقلر آچىلىيوردى .

لكن ، ائتلاف قوتلىرى استانبولى فعلاً اشغال ايدىنجه ، رسمى مؤسسەلىردن
صوكرە ايلك اول خصومت نظرلىرىنە « تورك اوجاغى » چارپىدى ، انگلىز
قوماندانى ، عسكرلىرىنە اقامتكاە لزومى بھانەسىلە اوجاق بىناسىك بر ساعت
ظرفندە تخليه سنى تخليه اولە مادىنى تقديرده اشيا سىلە برابر اشغال اولە جىفى
امرو بىيان ايتدى . بوتون اوجاقلىلىر ، يانغىن انناسندە اشيا طاشىر كى
چاليشەرق مھلت ختام بولەدن بىنانى تخليه ايتدىلىر . سەنەلرچە تورك مى
فكرينىك معبدلك ايتمش بو بىنا يە انگلىز ، ھندى غورە ، نفرلىر يرلىشدىرىلدى .
اوج كون صوكرە ، اوجاغىك يىكى طاشىندىنى بىنانك دە تخليه سنى يە انگلىز

قوماندانلىقى طرفىدىن طلب ابدلدى. مقصد بريتانيا امپراطورالغىنىك عسكىرلىرىنى قوناق بولمىق دىكىلىك ، تورك مىلى فكىرىنىك انكىشاف اوجاغى سوندىرمىكىدى . بو واقعه دن سوكره آرتقى استانبولده تورك اوجاغىنىك آتشى مىلى ، تورك قوتىنىك استانبولده حاكم اولماسىنى دكىن كول ايله اورتولو قالدى . غىرىبى اناطولىي استىلا ايدىن يونانلىلار ، افندىلىرىنىك يولنىجه كىدهرك بورالرده موجود تورك اوجاقلرىنى قياتدىلار .

تورك اوردوسى ، بوتون مستولىلارده حدلىرىنى بىلدىرنىجه ، تورك اوجاقلرىنىك تىكرار آله وله نىمىسنه مانع قالمادى . استردار اولونان رلايتلىرىمىزك بللى باشلى شىرلرندى ، برى برى آرقىسىندى ، تورك اوجاقلرى آچىلمىقىده در . استانبول « تورك اوجاغى » نىكده كىشاد رىسمى پىك يقىندى اجرا اولنىشىدر .

مىلى بايرام كونىندى ، آنقرى تورك اوجاغى ، آنا اوجاق آچىلدى . بر قاق ايدىن برى آنقرى اوجاقللىرى ، مىلى توركىيى دولتىنىك مىركىزىنى لايىق براوجاق وجودى كىتىرمىك اىچون اوغراشورلردى . اوجاقلى برمىعمار ايله بر قاق مىعاونى ، عادتا اسكى بدايىع مىعمارىيى مىزى خلق ايتدىرن ايمانى بىكىز مىفكوره وى بر عشق ايله كىجىلى كوندوزلى چاليشىرق ، اسكى چىنلى جامىلىرىمىزى ، قدىم سپاهى قوناقلىرىمىزى آندىرىر بر سالون وجودى كىتىرمىشلىردى . سالونىك نىهايتىندىكى مىخىندى اجدادىك اوطىلىرىنى تىزىن ايدىن بر اوجاق كورىلىوردى . مىعين وقىدىن چوق اول سالون كاملا طولىشىدى . او ك مىرملرى هىئت و كىله رىئىسى رۇف بىك افندىله بوىوك ملت مىجلىسى رىئىسى على فوآد پاشا و دىكىر و كىل بىكلر مىحترم مىبعوتاندن بعض ذوات اشغال ايتىمىشلىردى . ساعت درته طوغىرى اوجاغىك رىئىسى مىحمدا مىصبى بىك مىخىنىيىه كلىدى و كىندىنى مىخاص طلاقىله آشاغىدهكى نطقى ايراد ايتدى :

مىمدالىد مىصبى بىك مىخطابىسى

آرقداشلىق ، بوكون بىز اوجاقللىر ، ايكى بايرامى برابر ادراك ايدىيورىز .

بری ، عصر لرجه سورن مهاجرلردن ، اوغرا دیغمز صاییمز فلا کتلدن ،
 باشلریمیزک اوستنده آتالر اوجاغنک متمادی پارچه پارچه ییقلمه سندن صوکره ،
 نهایت تاریخمیزک دیرسک یادیغی ، استقامتی ده کیشدی ردیکی بو کونه ، بو حاکمیت
 ملیه باشلانغجه ارمکدن دولاییدر ، بو ۲۳ نیشان کونی یکی ردورک دوغدیغی ،
 رجعتلرک نهایت بولدیغی ، یکی بر حیات حمله سیله بر قسم غائب ایتدکاریمز
 کری آلدقن صوکره ، قدرتی ، اراده ایله جهان قارشیسنه کندیمز
 تأیید ایتدی کمز یسلرلردن نسللره یاد ایتدیره جک مبارک بر کوندر . ایکنجی
 بایرامز ، اوجاغمیزک آنقرده رسم کشادینی یایمقدن دولاییدر . بوندن اون
 بر سنه اول استانبولک بر کوشه سنده ، تورک! چوجوقلرینی تمیل ایتدیکی
 فکرک بایراغی آلتنده طوبلانغه دعوت ایدن مؤسسه مز ، فیض ایله ، بویوک
 والهی بر فیض ایله انکشافه مظهر اولدی . ماکتک بوتون سیاسی بحرانلری
 بر صیره دیکر مؤسسهلری خرابی یه سوق ایتدیکی حالده تورک ، اوجاغی ،
 یالکیز کندینی طوتمق ، تأثیرلرینی ، آرتدیرمق ، بویومک ودریندن درینه
 کوک صالمق شوپله دورسون ، هر طرفده آچیلان شعبه لرله ، ایچنده کی
 سونمز آتشک ، فیرطنه لردن قورقادیغی ، بالعکس دهافضله شدت و قدرت
 آلدیغی اتبات ایتدی . متارکدن صوکره استانبول انکلیزلرک ، از میرده
 بروسه ده یونانلیلرک برر ضربه ایله داغیتیق ایستدکاری اوجاقلر سونمه دی ،
 بالعکس اولرک هر قیولجیمی کندی باشنه براوجاق اولدی . ویوکون ملت
 وملیت فکرینک بر ظفر ساحه سی اولان آناطولیمزده استانبول وادرنه مزده ،
 اوتوزیدی اوجاق ، صانکه کیزلی بر امرله هب بردن فیشقیردی ، هب
 بردن فعالیت کلدی وشیمدی بو کون ، حیات ، امید وایمان دولو برکنجلیکله
 بویوک فکر ایچون چالیشوب دوریورلر . تاریخمیزک بر نقطه سی اشارت ایدن
 بومسمود کونده آنقره اوجاغی ده اولکیلره الشاق ایدیور . اوجاقلرک
 و اوجاقلرک صفلری ایچنده کندی مجادله موضعی اشغال ایدیور .

آرقداشلر ،
 آجی طاتلی ، برچوق حرب کونلرندن صوکره ، سیاهی مناقشه لرك ،
 مذا کره لرك سیکیرلرده وجوده کتیردیکی کرکینلکلردن صوکره ، کندیمزه
 دونمک ، کندی ایچمزه تهرکز ایتک ایچون مسعود فرستلردن برینی
 بوکون بولیورزه . نه اوزون زمانلر ، اولجه ویرلش قرارلردن دوغان دائمی
 حرکتلر ایچنده ، کوزلرینی ، مادی حادثلارک جریاننه صاپلایوب قالدی .
 چوق دوشونمکه ، چوق تحلیل ایتکه وقتیز یوقدی . عجبا برآز کندیمزی
 دیکسه ، صالینتیلی بردکیز سیاحتک نهایتده ، قره ده بیله کندینی دالغه
 اوستنده حس ایدلر کبی ، حالا بوکون قوتلی جریانلر ایچنده آقوب
 کتدی کمزی دویمایه جقمی زهانی چوق قلعمزده ، وقعه سزلقدن ، سس سزلکدن
 بونلش ، بیقمش بر روحله کچر دیکمز اوزون دورغون سنه لر واردی .
 برهانکی ملک ده ، پانغین اولسه ده ایصینسه م دین یاری مجنون قهرمان کبی ،
 بروقه چیقسه ، بر اختلال اولسه ده بو اوصاندیریحی دورغونلق بیتسه
 دیمیوردق ؟ اقالملرک فیرطنه موسملری کبی ، انسان روحنک ده فیرطنه
 موسملری وار . بو فیرطنه لر بعضاً نه یمان اسییور ، نه قورقونج اسییور استنه من ؛
 صارصا سناز ظن ایدیان مانعلر ، یوزلرجه سنه نک بیکلرجه سنه نک تألیدینه
 مظهر ، نه برج و بارولر ، قدسیت قازانمش نه قادر قوی مؤسسeler ، صاپلری
 چورومش یاپراقلر کبی ، قویبور ، سوروکلر نوب کیدیبور . روحلرک
 ایچنده ، یکی وحیارک ، ملثلره یکی یوللر کوستردیکی اسرار انکیزلونلر
 ایچنده بزه . اوده کیشمه ن ، قیملد امایان ، فراغه ، استغنایه دالمش اسکی
 شرق نرده ده ؟ طبقه طبقه ، توز حالنه کچمش بشریتلرک وطنی اولان اسکی
 «ندک ، چنیک ، باغداش قورمش ، کوزلری بیکلرجه سنه در عینی نقطه یه
 دالمش ، معبودلری اطرافنده ، طبقی بومعبودلر کبی ، استغراق و مراقبه
 ایچنده غائب اولوب کیدن اختیار شرق نرده ده ؟ براوجندن او بر اوجه قدر

حیاتدن قالمش ، مستحانه حالنه کچمش نه قدر متروکات وارسه هپسنى صاقلایان
 آسیا طور اقلری ، برزماندر ، اختلاج ایچنده ، عصیان ایچده ، پتلی دویرن
 یومروقلری هواده ووریور ، قیریور ، ویکیدن قوریور . شرق ، دالغین
 سیرجی وضعیتندن چیقیور ، جهانک بویوک جرم نری اورتسینه قاییلیور ،
 اوده ، قیملیور ، اوده یوریور و اوغراشیور . نه وقت ، شرق آلیشدیغی ،
 بنسه دیکی فکرلر و اصوللر علینه ، برفکر بر اصول ، اکتتمزه صوقولسه ، بویزه
 اویماز بزه کلز دینار کیجه یاصدقارینک اوستنده راحت او یوماسلر
 کر کدر . اولر نظرنده تورک ماتی ، بوتون مسلمان ملتر « برنوع مخصوصدر .
 باشقه ملتر ایچون موافق اولانلر » اولنک ایچون اولر ایچون ، یا کاشدر .
 مضر در ، مفسددر . اولر کنارده دورمه نك ، تجردایتمه نك ، ممکن اوله مایه جفنی ،
 بز کندیارینه کیتمسسه ک بیله ، یرنده دورمایان فکرلرک و قوتلرک ، بزى
 مراقبه یه دالدیغمز کوشه لرده ، راحت بر اقایه جفنی ، ا کلام قده کچیکدیلر .
 اولر کونی کوننه دوشونن ، کنیش بر باقیشله عمومی بر کوروشله ، هر طرفده
 هر ساحه ده جریان ایدن مجادله لرک معزالرینی ا کلامایان قاورامایان کیمه لردی .
 افقلردن افقلره هیچ بر مانع طانمایان ، سیاستک ، دینک ، لسانک حدودلرنده
 دورمایان بشری و عمومی جریانلری ، اعتراض نرهدن کلیرسه کلسین ،
 عکس العمللری کیملر او یاندر برسه او یاندر بر سین یولندن آلی قویق ممکن
 اولیور . اطرافزده کندى کوزیمزله خلق فکرینک ، ملت فکرینک
 بر بری آردنجه الده ایتدیکی موفقیتلره مشاهد اولیور . قیصه حق عمریمز
 ایچنده قاج ایمپراطورلکک اینانماز بر قولایلقله ییقلدیغنی سیر ایتدک . بونلرک
 انقراض اوستنده یرتیق فقیر خلق قالا بالقلری ، بیکلرجه یوز بیکلرجه
 دالغه نك سسندن حاصل اولان بردکیز او غولتیسى ایچنده ، تپه لرنده کندى
 رؤیالرینک ایشیقلری بلیرن صرف یالچین افقلره دوغرو یو کسلوب کیدیور .
 مرکزى آوروپا ایمپراطورلقلری ، شمالک اون میلیونلرک اوردولرده و دنیانک
 الک قورقونچ دین تشکیلاتنه استناد ایدن ، ایمپراطورانی یاری انسان یاری

الهه چارلریله برابر، آياقلىرىنىڭ آلتىدا بىر دىن بىر قاينايان قىزل بىر كىر داب
 ايچىنىدە قايب اولوب كىتىدى . بونلارك دىپسندىن دىها مەنىدار اولەرق ، چىنىدە
 سىگىز اون بىك سىنەك ، بىر زماندىن بىر ، محافظەكارلىك غەنىمە پىرسىلىككە ، ك
 امىن كە محفوظ وىطنى اولان چىنىدە ، بىر كە طوپراغكە دىكل كوككە اوغلى ،
 اولان كەمىدارلار بىر خەلق كەركىتىلە ، (موقەددىن) دىكى اجداد مىزارلارنى
 تىرەدار اولدىلار . سىرايلىرىنىڭ قوشاق قوشاق سوزلارنى آرقەسىنىدە ماورائى
 بىر حىيات كچىرەن ، يانلارنىڭ ئانچىق نادىر كىمەلەر كە دىز چو كەركە سەجىدە ايدىر ك
 كىر دىكلرى بو خاقانلار يوكون ھەرشىدىن مەروم بىراقلىشى بىر سوز كوندىر .
 غالىبا دىكەشمەن ، آسىيا ھەرىردىن فەزلە دىكەشىور . آنا تولىدە ، ايراندە
 ھىندىدە ، دونكى قىناعت و توكل مىلكەتلىرىدە ، اخىلال قىمەلدىيور و كورلىيور .
 دوغرىدىن دوغرى يە بىرەكەنچە ، بوندىن يوز سەنە اولكى عثمانلى اىمپىراتورلىقى
 بىر دىقە دىھا دوشونىك . نە اىنا ئىلاز دىر جەدە اوزون بىر يول اشەمشىزدىر .
 بوندىن يوز سەنە اول ، عثمانلى اىمپىراتورلىقىنىڭ طوپراقلارنىڭ آياق باصانلار ،
 ھوالركە ايچىنىدە اوچ قوتك بىر بىرەنە سوز توندىكىنى دوىارلردى . سىراي
 قوتى ، بىكچىرى قوتى ، تەصب قوتى ، ھەرباشك اوستەندە ھەرى دىقە
 آسىلى دوران اوچ قورقو ، اوچ تەلەكە اوچ بىلدىرىمدى . شىمىدى
 اوىلدىرىملارە دولو اواسكى ھوالرى شىمىدى اطراف كەردە بولىيور مىسكىز ؟
 خەلق و مىلت فەكلەرى بوتون دىنىيا اوزىرىدە مەرحلە مەرحلە ظەردىن ظەردە
 كىدىيور . صوك مىجادلە مىزدە ، آنا طولى يايلارى اوستەندە قورقونچ بىر پەلوان
 كى كوروز ، بىر فەكلە باردى . افسانەلەردە ھەرى مىشكىلى يىنن قەرىمانلار كى
 بوغىلى فەكلە بو كەنچ و دىنچ فەكلە ، كەندى چىنىسندىن اولان رەقىب مىلىت
 فەكلەرىلە سەنەلەر جە بوغوشدى . بو فەكلە اىلك امتىحاننى وىردى و بو كون
 مظەردىر . بو كون قەدىسى خەرىمەندە طوپلاندىغىمىز تورك اوجاغى مەسعوددىر .
 چونكى تورك اوجاغى بو كون نامىنە دولت قوردىغىمىز ، دىستورلار و سەخ
 ايتدىكىمىز خەلق و مىلت فەكلەرىنى اون بىر سەنەدە ھەرواسطە اىلە نەشر و تەلقىن

ایتمکی کندینه شعار بیلیمشدی . تورک اوجاغی تورک ملتک ظفرندن نشر
ایتدیکی فکرلرک تأثیرینی تورک انقلابنده ملت فکرینه حاضرلادیکی کنجلیکک
رشدینی شعورینی کورییور . تورک اوجاقلری مادی وطنک اولدی بی قدر
معنوی وطنک بکجیسیدر . بو ایکی وطنمزدن معنوی اولانی اونکسندن
زیاده تخریبه و غارتیه اوغرامشدر . قاچ ملت بیلیرسکیز که طوبراقری شهرلری
باشقلرینک الیه کچمشکن ، خاطره نه صادق قالدقزی معنوی وطنده صوک
التجا کاهی بولمشار ، واونک سایه سنده تکرار قورتلمشاردر . یز ، ماضیمک
بزه الک بویوک یادکاری اولان دیلمزدن باشلا یه رق ، شرقیلریمزه ، ضرب
مثلریمزه کلملریمزه ، صنایع نفیسه مزه ، ملی اخلاقزه بزی تورک یابان
بوتون خصوصیتلره علاقه دارز ، اونلری تشخیص ایتمکه ثبیت ایتمکه
وظیفه دارز . چین یوللرنده افغانستان و هند یوللرنده ایران عراق و سوریه
یوللرنده مصرده تورکک نه قدر امکی نه قدر کوز نوری نه قدر صنعتی و پادشاهی
باشقلرینک حسابنه کچمش مدنیته یز ایچون ابدال و اسراف ایدلمشدر .
تورکیا فن ایله مشغول اولانلر تورک ماضیسنی آریانلر شیمدی یه قدر بزدن
فضله باشقلرلی ایدی تورک اوجاقلری بوماضی یی آرییورلر .
ارقداشلر بز مؤسسسه مزک شیمدی یه قدر تعقیب ایتدیکی اساسلره صادق
قاله جغز . تورک اوجاقلری هیچ برزمان سیاسی اولمادی ، فرقه سیاسی ،
زمره سیاسی اونک ایچنده یز بولمادی . هیچ بر سیاسی فعالیت اوجاقلرک
اشیکسندن ایچری کیرمه مشدر . تورک اوجاقلرینک برسیاستی واردر . ملت
سیاستی ، اوقدر . از میر اشغالندن صوکره سلطان احمد میدانده ، اوجاقلده
حاضر دی ، چونکه مملکت تهلهکه یه دوشمشدی ، ملت اسارتیه سور و کله نیوردی .
ارقداشلر ، کچر دیکمز سنه لره کوزلریمزی چویردک قابم شکران
تقدیسله دولو اوله رق کورییورم ؛ قادین وارکک بوتون اوجاقلر ، وطن
واستقلال مجادله سنده وطن واستقلال جبهه سنده قالدیار . استیلا یه اوغرایان
ساحه لردن دیشاری چیقاما یانلر ، قلمار یله لسانلریله هر جنس مجاهده ایله

وطنلارندن واستقلال مجادلانندن ایرلما دیلر . ضعف ، تردد ، و پریشانلق
بزم صمیم صیقی صفریمز ایچنده صوقوله جق برکوشه بولمادی . ملت مجادلانسی
بیترکن بزهمزه ، اک اختیاریمزدن اک کنجهمزه قدر قادین وارکک
اوجاغمزه بزه تلقین ایتدیکی اساسلره صادق ایمان و حق ادملری اوله رق
میدانده دوری یورز .

ارقداشلر ،

اوجاقلیلر ، یالکیز وطنلرینه صادق قالمادیلر ، اونلر بکدیگرینه ده
صادق قالدیلر ؛ ندراره کتدیلسه برلارندن ایرلما دیلر ، بررینه استقام
ایددرک فکر قارده شلکنک هر قارده شلک فوقنده اولان قوتنه برمال تشکیل
ایدجک کی یاشادیلر . بو قدر فلا کتدن بو قدر بحراندن صوکره مملکت
بزی گندی قارشیسندم طبقی بوندن بش سنه اول اون سنه اول اولدینی
کی بان یانه باش باشه برابر چالیشیرکن کوریور . شیمدی صوکرده بویله ،
وظیفه نك بزه چیزدیکی یوله هپ برابر یورویه جکز .

بوتون قلمله دیلرم که تورک تاریخنک بوصاییلی بویوک کونده ، آچدیغمز
آنقره اوجاغی تورک کنجلیکی و بوتون تورک اولادی ایچون درین و صمیمی
برقارده شلک یوواسی اولسون . اونک لیصلتیجی و او یاندریجی ایشینی اطرافنده
طوبلانا نلر تورک اوجاقرینک صفوتلی و شرفلی طائش ماضیسنی بویولته جک
ویوکسلته جک اوکا لایق اولادلر اولسون ، بز بومنی بو دعا ایله آنقره
اوجاغی آچیور و تورک کنجلیکی اونک قدس آتشی اطرافنده طوبلانیعه
دعوت ایدی یورز . . .

حمدالله صبحی بک طرفندن اوجاغک کشادتی متعاقب صحنیه تورکلرک
ملی شاعری محمد امین بک کلدی صاف و صمیمی برروحله اک نفیس اثرلارندن
« بن بر ترکم شعرینی او قودی صکره » ای تورک اویان « دن بعض پارچه لری
اوقوندی دها صکره آغا اوغلی احمد بک « ایدمال » ک قوتنه دائر یالیغ بر
قونفرانس ویردی بعض اقسامی اشاغی یه عیناً آلیورز .

آغا ارغلی احمد بک نطفی :

بشریت تا خلقی کوندن اعتباراً بر ایده آل آرقه سنده قوشقده در .
اونک ایلمک طایدینی طاشلر ، قیلر ، حیوانلر ، ییلدیزلر ، کونشیلر آیلر
هپ برر ایده آلدر . رهنان دییورکه : معبود ، ایده آلک لایتاهی به قدر
توسیع ایدلمش بر مفهومیدر . آلمان متفکرلرتدن اشتراوس و فویرباخ
(رهنان) نک نظریه سنی تأیید ایدیورلر .

زمانمزدده مادیاتجیلنی تمثیل ایدن وماتیریا لیزم ایستوریق نامی ایله مشهور
اولان نظریه استناداً دنیایی و حیات بشریه یی یکی باشند قورمق ایسته یین
مارقسیزم طریققی بیله ایده آلستلکک الک مفراط افاده سندن بشقه برشی دکلدرد .
بم ایلری سوردیکم و ظاهراً پارودوقسال کورونن بو نقطه نظریمی
تدقیق ایتک ایچون قارل مارقسله انکلسک اثرلرینی و مبشرلرک نظریه لرینی
فعلاً تطبیق ایده رک معظم بر عملیات اجتماعیه نظریه سنده بولونان (له نین) ک
« یکی اقتصاد » نام اثریله آرقداشلی « تروچکی » و « حرب و سوسیالیزم
بحرانی » نام اثرلرینی دقتله مطالعه ایدیکز .

بواثرارده پیغمبرانه برتبشیر حرارتی حس ایدرسکز . فی الحقیقه بو آتشی
کشف ایتک ، بو حرارتی طویمق ایچون بر چوق مثبت وقایع وثیقه لرینی
قورجالامق ایجاب ایدیور . فقط بر کره بو عملیه اجرا اولوندیمی ، اوصفوق
کوللرک بر طرف اولدیغنی ، آلدن آله حرارتلی بر آتسک اطراقده یاقیچی
قیویاجملر نشر ایتدیکنی کورورسکز .

فی الحقیقه قارل مارقس و شاگردلری موجوددن غیرممنوند لر . بونلر
معاصر حیاتی عادیاً برکیمیا کر بر طبیعیاتجی کبی تحلیل وتدقیق ایدیورلر
بوتون عوامل وعناصر ترکیبیه سنی بربرندن آیره رق و صرف مشاهدانه
وقایعه ، رقلره استناداً بو حیاتک نه قدر کوتو ، چیرکین ، پيس و مردار
اولدیغنی اثبات ایدیورلر . لکن ایشه تام بوراده آنلر کیمیا کر ریباخود
ناتورالستلردن ایریلیورلر . وجودی اولدینی کبی قید ایدوب طورمیورلر .

بو کوتو، پیس، مردار، فزا حیاتدن غایت لطیف جنت آسا بر حیات طوغانجغه
 بوتون روحلری، معنوی قلبلری ایمان ایدیورلر.
 عینی ایمان حرارتی، عین رسالت آتشی بو کونکی قومونست
 تطبیق ایتجیلر ندهده مشاهده ایده بیلیرسکز قومونست نظریه سنک روسیه ده
 تطبیق بونظریه نك حواریونی اولان له نین وتووچکی وارقداشلرینی هیسچ ده
 زرده اوغرا اتمیور.

ناسیونالیست ایده آلی بوتون اید آلردن و ولود و فیضنا کدر. ناسیونالیزمک
 بو خاصه سنی تاریخ اثبات ایدیور. معلوم اولدینی اوزره ۱۹ نجی عصر
 بالخاصه ناسیونالیزم عصریدر. تاریخ ائمه اون طقوزنجی عصر قدر ولود
 و فیضناک دیگر بر عصر کوروله مشدر. ۱۹ نجی عصره قدر او یومقده
 اولان روحلر، قلبلر - بوعصرک انفلاقی ایله - انفلاق ایتمشجه اولان
 ملیت ایده آلزمندن مهم اوله رق هر ساحه ده تجلیاته مظهر اولیورلر. ملی
 ادبیات، ملی موسیقی، ملی صنایع نفیسه، حتی علوم و فنون و فلسفه
 امثالی نامسبوق بر حشمتله انکشاف ایدیورلر.

مانیزم دور ادیبی، ناسیونالیزم دورینک نام اثریدر. بودور ادبی
 بزه قدر عکس ایدرک نامق کالده کی انکشافی موجب اولدی. او، نه ولود،
 نه فیضناک بر منبعدر. نامق کالی کندیسندن اولکی لر ایله مقایسه ایدیکز.
 آتش و علو صاچان روحلری قلبدن یاقان نامق کالاک اوکنده اوته کیلر
 پک چوروک قالیورلر.

ملیتجیلک مفکوره سنک یالکز ادبیات، علم و فن ساحه لر نده ایقاع ایتدیکی
 فیضله قالمیه رق اجتماعیات و سیاسیات ساحه لری اوزرنده ده درین و فیضناک
 تأثیرلر اجرا ایتمشدر. شویله که حاکمیت شخصیه یه قارشی مجادله نك ظهورینی
 و حاکمیت ملیه فکرلریله مساوات و عدالت حسلریتک انکشافی هر متله
 ملیتجیلک مفکوره سنک ظهوریله توأم کوریورز. ایشته بونک ایچوندرکه
 حاکمیت شخصیه طرفدارلری دائماً ملیت جریانلرینه قارشی قویمشلردر.

و بو جریانك انكشافنه مانع اولمغه چالشمش لردر ملت خستيله حریت ،
 و حاکمیت ملیه فکر لرینك توأم اولمشی غایت طبعیدر مفکوره جی بر ملیتی
 نظر ندنه برنجی اندیشه حاکمیت شخصیه نك استناد ایتدیکی فلان یاخود فلان
 یاخود فلان زمره و صنفك و یاخود محدود شخصلرك منافعی دکل ملتك
 هیئت عمومیه سنك و بالخاصه اکثریتك منافعیدر مفکوره جی بر ملیتی
 الهاماتی دایما بو اکثریتدن آلیر تصور ایدیکزله بویله بر ملیتی رومان
 نویس حکایه نویس رسام و یاخود موسیقی شناسدر هیچ شیه یوقدر که بویله
 بر ذات ایچنده طاشیدینی حاکم سوقیله موضوعی مرکزینك حیاتندن
 او حیات اوزرینه عمومك دقتی جلب ایدر و پاییلان فئالقلره قارشی برحق
 نفرت و خصومت اویاندریر مثلا بر رسامك زحمتکش برکوی عالمه سنك
 تصویری هر کسده کویلینك چکدیکی زحمت واذیته قارشی نه قدر وقت
 وشفقت اویاندریر و هر کده کندی حیاتنك دها مسعود دها مرفه قیلمق
 آرزوسنی اویاندریر ایشسته بوضورتله ملت جریانی هر یرده و دایما ملارك
 حریت حاکمیت و مادی سعادتتی کندی کندینه هدف اتحاد ایتش بر جریاندر.
 ملت مفکوره سی طوغدینی بر مملکتده استبداد زمره تغلبی اوزون مدت
 دوام ایدمزر. حقیقتی اوروپانك بتون تاریخی اثبات ایدیور. بزده ده عین جریانك
 عین نتیجه لر تولید ایتدیکتی کوریورز. ملت مفکوره سی انکشاف ایتدیکه
 حیاتمرك یوکسك تجلیاتیده عین نسبتده قوت و انکشاف بوله جقدر. یالکز
 سوزمی بتیرر ایکن توك ملتك کیرمش اولدینی فیضك و ولود طریقه بعض
 ملترك صابمش اولدینی وادی ضلالنه کیرماتنی آرزو ایدیورم. بوده
 ملتجیلک پرده سی آلتنده صاقلانان و آوروپا سازنده «شونیترم» دنیلان
 ضاللندن عبارتدر. بزی الله بویله بر ضاللندن اسیر که سون تورک ملتی کندیه
 یشایان دیگر اقوامه قارشی تعقیب ایده جکی طریق ، تضییق و حشونتدن
 عاری بر طریق ملایمت و حرمت اولمیدر. بز بشقه لرینك دکنك ایله زنجیر
 ایله حرمرك یوکسکللی ایله موسیقمرك آهنگیله شعرلریمرك ظرافتی ایله

لساتمرك مكملىتى ايله قانونلر يىمرك عدالتى واداره مارك شىفقتى ايله قازانملىز
مفكوره جى بر تورك ملتيجىنىك بىجە بشقەلرينە عائد ايدەلى بواولمىدە.

آغا اوغلى احمد بكدن صوكره خطابت موقعه • حيقان آخزە اوغلى
يوسف بك « اوجاقلى خانلر . اوجاقلى بككر ، محترم مسافرلر ! » ديه
باشلادی ووقتك كچىكمش ، افطارك ياقلاشمش ، هر كسك قارنى آچىقمش
اولديغنى خاطر لاهرق ، تورك ملتيجىلىكنك اقتصادى منشالرى « نه دائر
قونفرانسى دىكر بر كونه تعليق ايدەجكنى سويلدى . ويالكز بو كونك اهميتنى
تثيبت ايله اكتفا ايتدى :

« بوكون عموميتله تورك ملتى ، توركيه خلقى ايچون ، وخصوصى بر
صورته بز اوجاقلىلر ايچون بر بايرام كونيدر : بوكون مىلى توركيه دولتىك
رسمائتاسس كونيدر ؛ بوكون توركيه دولتى رسمائتمثيل ايدن توركيه
بويوك ملت مجلسنىك آچىلدىنى ، يعنى تورك ملتيجىلىكى فكرينك فعليات
ساحه سنده تحقق ايتدىكى كوندر . ينه بوكوندر كه بويوك ملت مجلسنى رئيسى
نامنه بر ذات و بويوك ملت مجلسى حكومتك اركانى حاضر بولندينى حالدە ،
آنا طولينك كوبكسندە ، توركيه مىلى دولتىك مركززنده آنا اوجاغى آچيورز...
بز بوكونى ، برده تورك ملتيجىلىكى فكرينك طوغدينى زماندبرى كچن زمانارى
كوز اوكنە كتيريكر : مستبد عثمانلى سلطنتى دورنده تورك ملتيجىلىكسندن
بحث بيله ممنوعدى ؛ تورك ملتىپرورلكى فكر و حسياله يازىلش يكانه تاريخ
كتابى ، نجيب عاصم بكك « تورك تاريخى » باصلاقدن صوكره طوبلاندىر يلمشدى .
مشروطى سلطنت دورينك تورك ملتيجىلىكه تمامائ تشرىك مساعيدن
چكنمشاردى ؛ تورك ملتيجىلىكىنىك تظاهراتى مراقبه آلتندە بولنديرمق
ايسته رلردى . حالبوكه شمدى ؟.. شمدى افنديلر ، ملت رئيسى ، اوجاق
باشبوقيدر . هيات وكيه اعضاسى ، ملت ممثللرى ، اوجاقلىلرله ديز ديزه
شو صنداليه لرده اوطوريورلر ذاتا چوغى اوجاقلىدر . سابق معارف وكيلى ،
آنقره تورك اوجاغى هيات ادارهسى رئيسى صفيله ، اوجاغى آچيور ...

« اوجاقلى قاردهشلىرى ، بىزى بوكونه يتشىدىرن يوجه تورك تكريسه
 بوكونهرك نقدىسلىرىمىزى صونالم ! بزه مليتجىلىكك يوعظيم ظفرىنى قزاندىران
 يكيلىمىز تورك اوردوسنه اونك داهى و امبالسىزباش قومانداننه و ياردىمچىلىرىنه
 منتلىرىمىزى ، شكرانلىرىمىزى عرض ايدىلم ! بوكونى كورمك سوغىله
 بربرىمىزى قوجاقلایه رق قوتلويالم ! »

خطيبلىرك نطق وقونفرانسلىرى وهپسندن زياده محمد امين بكك شعرلىرى آتقىشلاندى
 ساعت بىش بوچوقده آنقره تورك اوجاغىك كىشاد مراسىمى ختام بولش ، مى توركىه
 دولتىك مركزنده اوجاق آچىلوب يانمىه باشلامشدى .
 « تورك يوردى » ، اوجاغىك هيچ سونمكسىزىن ابدىاً يانهرق بوتون تورك ملتته
 ايشىق وصىباحلق صاحابسىنى يوجه تكريدن دىلرز .

ت - ي

